
2009. február 17., kedd

Hidd el, ez nem igazi előszó...

...hanem csak amolyan szedett-vedett első bejegyzés, ami-
ben megpróbálom összefoglalni, hogy mibe csöppentél.

2008. augusztus 16-a éjjelén (vagy 17-én hajnalban, erre már
nem emlékszem), Balatonalmádiban, egy nyolcvanas évek
diszkóslágereit játszó lepukkant lebujsz teraszán kezdődött min-
den, amikor is, még erősen az előzőleg meglátogatott borfeszt-
iválon fogyasztott nedűk hatása alatt bejelentettem egy gyö-
nyörű zöld szempár tulajdonosának (akivel nem is annyira
mellesleg együtt éltem), hogy elmegyek egy évre Indiába
önkénteskedni.

Ezzel annyi volt a bökkenő, hogy a kivitelezés módja még
csak nagy vonalakban volt a fejemben. Sejtettem, hogy létez-
nek olyan szervezetek, amik kalandvágó embereket közvetí-
tenek különböző távoli helyekre, de a dolog mikéntjéről, fel-
tételéről halványlila segédfogalmam sem volt, azt gondol-
tam, ez csak amolyan technikai kérdés, szeptember vagy leg-
később október végén már néhány ezer kilométerrel keletebb-
re fog buzogni bennem a tettvágy. Természetesen nem lett iga-
zam, ennél kicsit rögzösebb út vezetett a néhány óra múlva be-
következő indulásig.

Először is, nem olyan nagyon sok közvetítő foglalkozik Ma-
gyarországon Európán kívüli területekkel, és ezen kevese-
ket sem túlzottan egyszerű fellelni. Én néhány kitérő után ju-
tottam el a Magyar Önkéntesküldő Alapítványhoz (HVSF).

Amikor először jelentkeztem, ez a program (egy év segédkezés egy alapítványi iskolában Új-Delhiben) még csak körvonalazódott, de látván, hogy nagyjából ez az egyetlen lehetőségem – valami halvány remény pislákol még, hogy esetleg ki-mehetek Kambodzsába romokat ásni –, piócaként akaszkodtam a szervezetnél elérhető emberekre. Először az alapítvány vezetőjét, Pétert zaklattam telefonon, majd egy személyes találkozás alkalmával megismert munkatárs, Álmos postafiókját szpemeltem szinte napi rendszerességgel a kedvesen, ám mégis határozottan érdeklődő leveleimmel. Az akció eredményes volt, december ötödikén részt vehettem egy meghallgatáson.

Az életbe most kiröppenő fiatal embereknek a következő tanácsokat adnám ilyen helyzetekre:

Légy határozott, így talán elhiszik rólad, hogy nem fogsz minden apróság miatt sírva hazatelefonálni! A másik nagyon fontos szempont, hogy a hiedelmekkel ellentétben nem érdemes rájátszani a világmegváltós, „utálok a nyugati civilizációt”, „olvastam az összes Coelho-könyvet” attitűdre, mert nem jön be. Próbáld meg a mesterkélttség látszatát kerülve, épelméjű, érdeklődő, kalandvágyó fiatal fiúnak (avagy leánynak) tűnni, aki tudja, hogy nem ő fogja egy személyben megoldani a harmadik világ éhezőinek gondjait, és nem is egy a magánéleti problémái elől menekülő szerencsétlen flótás, aki utolsó mentesvárként kapaszkodik a „Nagy Utazásba”, egy új élet reményében.

Elvileg sikerült a fenti szempontoknak megfelelnem, mert amikor tizedikén net közelbe keveredtem – időközben nekiindultam Andalúziába olívát szüretelni, amiből természetesen semmi nem lett, csak három hét csavargás a hegyekben és mélyreható vizsgálódás a dél-spanyol kocsmakultúrában

– várt egy levél Álmostól, hogy én vagyok az egyik szerencsés, valamint egy másik Krisztitől, akit az a sorscsapás ért, hogy velem tölthet egy évet odakünn, Delhiben.

Január elejétől elég sűrűvé vált a program: repülőjegy-vásárlás; levelezés Mánodzzsal, a kinti szervezet vezetőjével, aki remélhetőleg vár minket a reptéren; vagy hatféle oltás magunkba döfítése önként és dalolva; többszöri találkozás a konzul úrral az éves vízum megszerzése érdekében; valamint ingyen sörök fogyasztása azokkal a közelebbi és távolabbi ismerősökkel, akik hajlandóak illetéknéppen dotálni a kalandvágynak álcázott elmebajt.

Ja és persze, külön mondatot érdemel a méltán kötelező tréning az utolsó hétvégén, tizennyolc hozzám hasonló hibbanttal, ami természetesen fergeteges bulit eredményezett.

És most végre eljön a nagy nap (a közhelyszótár a fejemre esett...) és nekiindulunk az ismeretlennek (...és el is talált rendesen)!

2009. február 18., szerda
Az első találkozás

Helyi idő szerint hajnali öt óra harminckor landoltunk. Azt mondják, minden városnak van saját szaga, amely csak rá jellemző, remélem, hogy szegény Delhi kellemesebbel is rendelkezik, mint amibe a reptéren elsőre beleslukkoltam. A vízumvizsgálaton csak komoly öklendezések közepette sikerült átesnem, majd azt hittem, már a látásom is hirtelen romlásnak indult, de Kriszti megnyugtató, hogy a homályt az épület belse-

jében zavartalanul gomolygó szmog okozza. Annyira zsibongott a fejem, hogy az utasok közt pásztázó gépfegyveres katonának látványa már meg sem lepett. Mánodzs frissen, üdén és mosolygósan várt ránk a kijáratnál, aztán, állapotunkról tudomást sem véve, egy az út szélén várakozó dzsiphez terelt minket. A csomagok bepakolása után némán kucorogtunk a hátsó ülésen, ímmel-ámmal felelgetve az energikus kérdésekre, de kis idő elteltével erre sem voltunk képesek: a látvány minden agyi kapacitásunkat lefoglalta. Egy másik bolygón éltem idáig.

Az építési törmelékkel és szeméthegekkel szegélyezett keskeny utakon a legkülönbözőbb járművek (hagyományos és motoros riksa, bicikli, autó, ökrösszekér) cikáznak örült manőverekkel, amivel a járda híján szintén itt közlekedő gyalogosok mit sem törődnek. Láthatóan nincs semmilyen rendezőelv, még az angol gyarmati sor alatt bevezetett balkéz-szabály sem, mindenki mindent dudálással próbál megoldani.

A teremtés koronája folyamatosan érzékelheti, nincs egyedül: tehenek, disznók, kutyák turkálnak a mocsokban a nyomortelepen éppúgy, mint a nyugatot idéző pláza előtt. A kerítések majmok üldögélnek, a fákat madarak, denevérek és mókusok népesítik be.

Mánodzs útközben megmutatta, hol van az iskola (Sangam Vihar, Dél-Delhi), ahol segítenünk kell majd, elvileg motoriksán (ami kvázi taxiként funkcionál), illetve valami busszal tudunk odajutni, tizenhét kilométer a Faridabadban lévő lakásunktól. Nem tűnik távolinak, de a helyi közlekedés áldásainak köszönhetően uszkve egyórás út.

És akkor térjünk ki a szállásra: röviden szólva Mánodzs szüleivel lakunk, de mindegyikünknek van külön szobája, és a berendezés is bővülni fog, sőt nemsokára házi internet-

csatlakozásunk is lesz. Az itteni viszonyok között nem is lehetne jobb, főleg, hogy sokkal tisztább a levegő, mint Delhiben. A fürdőszobáról kicsit más fogalmaim voltak idáig, de most már nekem is egy vályogviskót jelent a tetőteraszon egy lukkal a padlóban és egy csappal a falon. Egyébként aggodalomra semmi ok, kipróbáltam és minden funkciója tökéletesen lefedi a szükségleteket, bár itt papír helyett a vizet preferálják úgy lazán bal kézzel, mosdókesztyű nélkül. Még elmélkedem a probléma megoldásán, amíg kitart a zsebkendőkészlet, de ha nem lesz más... Mivel már most 26 fok van, nem okoz gondot, hogy mosakodni csak hideg vízzel lehet. Felajánlották, hogy melegítenek, de visszautasítottam.

Egyébként a gyomrom délutánra – izgalom, fáradtság, kultúrsokk – bementa az unalmast, iszonyatos görcsök közt henteregtem, amikor Mánodzs rám talált. Közölte, azonnal orvoshoz visz. Nagyjából ez volt az, amit egész kinntartózkodásom alatt szerettem volna elkerülni, de mégsem ellenkeztem, mert pocsékul éreztem magam. Lementünk a ház elé, ahol házigazdánk elkezdett egy motorral babrálni, amitől kivert a hideg verejték, de mit tehettem, segítségre szorultam. Amikor az egyik tanítványa is szépen felkucorodott mögém az ülésre, már csak nevetni tudtam, és amikor iszonyat tempóban cikáztunk, dudálva a rikszak, autók és tehenek között, már ujjongtam magamban.

Egy ócska bódésoron álltunk meg: a nagy, utca felé nyitott üzletben egy ősz úriember a zabpehelytől a kutyakáján és testépítéshez használatos tömegnövelő szereken keresztül mindent árult, persze gyógyszereket is. Mint kiderült, ő a doktor, aki így eladogatás közben szokott rendelni. Egyből megállapította, hogy a problémámat „hyperacidity”, azaz gyo-

morsavtúltengés okozza, ami valószínűleg stimmel, mert otthon is mondtak nekem valami hasonlót. Különböző dobozokból mindenféle gyógyszereket vett elő, majd a kezembe nyomott egy nem kifejezetten tiszta, nyitott üveget, félig tele langyos vízzel, mondván, hogy ezek segítenek. Rájöttem, két választásom van: vagy felülök az első hazainduló gépre, és azt mondom, hogy kaland letudva, vagy – mivel szálláshelyemből, munkámból adódóan teljes mértékig a helyiek normái szerint kell élnem, ennem (udvariatlan fertőtlenítés nélkül) az ételüket, lakni a házukban – elkezdem az adaptálódást azzal, hogy követem a vegyesbolt-specialista szakorvos utasításait. Az utóbbit választottam, és nem bántam meg: tíz perc után a helyzet javulni kezdett, és ezen sorok írásakor már egészen jól érzem magam, két kajáláson is túl vagyok, és remélhetőleg egy pihentető alvás után holnap frissen és üdén ébredek újdonsült otthonomban.

2009. február 19., csütörtök

Mosoly

Ma is annyi minden történt, hogy nem győzöm leírni, majd ha nem lesz ennyi újdonság, biztosan csökkenni fog a mondanivalóm. Igazából, az eredeti terv szerint szabadnapunk lett volna, de nem így alakult. Tíz óra tájban megjelent Nares (Mánodzs munkatársa): ha van kedvünk, megnézhetjük az iskolát. Mivel úgy gondoltuk, jobb nem kilazítani, hanem addig sokkolni magunkat az új környezettel, amíg meg nem szokjuk, igent mondtunk. Már az utazás önmagában egy csoda

volt, elsétáltunk a főútig, ahol vezetőnk másodpercek alatt leintett egy csordultig teli moto-riksát, most sem tudom még, hogyan sikerült bepréselni magunkat. Állítólag olykor tizenegy ember is utazik ezen az elbaltázott triciklin. A szokásos üzletmenet szerint bemondod az útirányt, ha a sofőr bólint, felülsz, aztán a célnál hátra bököd, hogy leszállnál, mond egy összeget, fizetsz és mész. Mi is így jártunk el, majd buszra váltottunk. Még nem igazán értem a rendszert, az szinte biztos, hogy nincs menetrend, bár valószínűleg vannak fix útvonalon közlekedő járatok, de az úti cél nincs rajtuk feltüntetve, a sofőrt kell megkérdezni, és talán még fix jegyárak sincsenek.¹ Indiában lévén nem meglepő, de engem mégis kicsit feszélyezett, hogy a tömegben még csak mutatóban sem láttam európai arcot. Mint Narestől megtudtam, ebbe a városrészbe fehér ember nem teszi be a lábát, valószínűleg pár négyzetkilométeres körzetben nincs rajtuk kívül egy sem. Mit mondjak, igazán megnyugtató...

A buszozással töltött majd másfél órából húsz perc azzal telt, hogy próbáltunk besorolni a forgalomba, de aztán minden simán ment, ha azt nem számítjuk, hogy valami nagyon cirádás zene üvöltött egész végig, és amikor kicsit lassítottunk, koldusok és gyümölcsárusok rohanták meg az utasokat némi pénz reményében. Leszállás után már csak kétszáz métert kellett megtenni a boltokkal, emberekkel, majmokkal, tehenekkel és kutyaikkal teli sikátorban. Örömmel állapítottam meg, hogy az orr tényleg a legfáradékonyabb szervünk, az út mentén csörgedező szennyvíz bűze már alig kényszerített öklendezésre.

Az iskola egy pinchehelységben van, aminek nagy előnye, hogy hűvös, a felszereltsége két táblából, néhány szőnyegből és pár sámliszerű írópadból áll, a gyerekek (amikor ott voltam,

¹Természetesen majd minden buszon szerepel az útirány, csak nem angolul, és az árak is előre szabottak. Persze el-tartott egy darabig, amíg mindez letisztult.

tizennégy év körüli kamasz lányok) a földön ülnek. Mint nálunk régen a tanyasi iskolákban, mindenki egy helyiségben tanul, kis csoportokban elkülönülve. Éppen matekóra volt az egyik csoportnak, ebbe folytunk bele kicsit jobban: a tanár (fiatal indiai nő) a táblára írt egy egyenletet, majd levezette a megoldást, a diákok szó nélkül másolták, majd próbálták önállóan megoldani. Kicsit beszálltunk mi is, örültek a segítségnek, nagyon közvetlenek voltak, már kezdem megszokni, hogy itt mindenki mosolyog. Egy órával később megjelent Mánodzs egy másik segélyszervezethez tartozó, egyébként nagyon szimpatikus hölgyel, hogy megmutassa neki az iskolát. Mint kiderült, a környező projekteket látogatják éppen végig, hogy hol van még szükség önkéntesre. Hívott minket, ha van kedvünk, tartsunk velük, természetesen örömmel csatlakoztunk.

Először óvodalátogatóba mentünk egy nyomortelep közepére: tíz édes kisgyerek egy húszévesforma lánnyal bádogviskóban. Majd továbbindultunk Palvalba (a szomszédos város) egy kórházhoz. Útközben láttam rizsföldet, tevefogatot, máglyára ravatalozott holttestet és kifestett transzvesztitákat egy teherautó platóján. A kórház jól felszerelt és tiszta, a vezetője egy idősebb indiai orvos kedvesen fogadott bennünket, és azt is pontosan tudta, hol van Magyarország. Ő is, mint bárki, akitel találkoztunk, hosszasan hálálkodott, hogy eljöttünk segíteni az övéit.

Hat óra felé értünk haza, Ánti² (Mánodzs anyukája) szójapörkölttel és csápátival³ (lisztből és vízből készült lepény) fogadott, desszertként almát és banánt kaptunk, amiket itt sóval és citrommal esznek, szerintem nagyon helyesen, legalábbis nekem ízlik.

Azt hiszem, Salininek (a lánynak a másik önkéntes szerve-

zettől) igaza van: Indián nem lehet változtatni, te magadnak kell, és ha meg tudsz feledkezni a nyomorról, a bűzről, és csak folyamatosan az emberek arcán játszó mosolyra koncentrálsz, olyan ajándékban lehet részed, amiben sehol máshol ezen a Földön.

2009. február 20., péntek

Az első lépések

Reggel a riksa késett egy bő negyedórát. Ezzel még nem is lett volna semmi gond, ha vele egy időben Nares is megérkezik. Lázás telefonálgatás Mánodzsna, aki megnyugtatót, a fiú mindjárt itt lesz. Míg álldogáltunk, szomszédasszonyunk kijött hozzánk a kisfiával (aki, mint kiderült, Tanes névre hallgat), így legalább könnyen telt a várakozás, egy műanyag ütő és labda segítségével a kissrác (kábé két éves) krikettezni tanított, jelzem nem sok sikerrel. Húsz perc múlva újabb telefon, Nares a piacnál vár, induljunk el nyugodtan. Mire odaértünk, már tele volt a tragacs emberekkel, akik szintén a Badharpur Border felé tartottak, itt kell buszra váltanunk. Próbáltam végre utánajárni, hogyan is működik a rendszer, elvileg jó lenne egyszer önállóan közlekedni. Az már biztos, hogy a buszok egy adott irányba haladnak, kivéve, ha tankolni kell, vagy a sofőrnek eszébe jut más elintéznivaló. A jegy ára 5 és 10 rúpia között van, ami semmilyen kapcsolatban sincs a szolgáltatás minőségével.⁴ Na mindegy, adok magunknak legalább még egy hetet kísérettel.

Az iskola utcája ma nem tűnt annyira borzalmasnak, maj-

² Gyakori megszólítás Indiában, az angol aunt (néni) szóból ered, mi először azt hittük, ez valóban egy név.

³ Ez eléggé angolos elnevezés, a hindiben inkább rotinak mondják.

⁴ Tényleg nem a minőségen múlik az ár, hanem a megtett út hosszán, amit zónánként számolnak.